

Steeds angstiger, steeds radicaler

THEATER

DE MEIDEN

Door Toneelgroep Amsterdam

Gezien 11/12, Stadsschouwburg

Te zien t/m 23/12 en 16-27/5, aldaar

★★★★☆

Nauwkeurig fotografeert ze de hele kamer. Haalt vervolgens een mes tevoorschijn, legt dat in een lade. Ondertussen zit haar zus voor de spiegel, maakt zich rustig op. Ze bereiden zich voor op voor hun 'ceremonie'. De openingsscène uit *De meiden* is verstild en onheilspellend.

Het is het debuut van de controversiële Britse regisseur Katie Mitchell als gastregisseur bij Toneelgroep Amsterdam. *De meiden* gaat over Claire en Solange, twee zussen die als dienstmeid werken bij een rijke vrouw. De vrouw onderdrukt en vernedert ze. Elke avond, als ze van huis is, doen de zussen een rollenspel: beurtelings spelen ze de mevrouw, die dan door de ander wordt vermoord. Een gegeven dat is gebaseerd op een waar gebeurd feit uit de jaren dertig: in Frankrijk vermoordden twee dienstmeisjes hun mevrouw met een hamer en een mes.

Dat dit stuk van de Franse verzetschrijver Jean Genet uit 1947 stamt, zou je niet zeggen. Mitchell plaatst het in een hedendaagse setting, met smartphones en tablets, en met Poolse migranten als onderbetaalde dienstmeisjes. Grote delen van de dialogen tussen de zussen zijn in het Pools, met Nederlandse boventiteling. De Nederlandse stukken worden Pools boventiteld.

Scenograaf Chloe Lamford ontwierp een realistische slaapkamer met inloopgarderobe, waar behalve jurken en schoenen ook een aantal pruiken staat uitgesteld. Als de mevrouw thuiskomt wordt duidelijk waarom: ze blijkt een travestiet –

→ **De meiden is gebaseerd op een moord in Frankrijk in de jaren dertig.**

FOTO JAN VERSWEYVELD

vilein gespeeld door Thomas Cammaert – die zich vervolgens door haar dienstmeisjes laat ontdoen van pruik, jurk, korset en opgevulde bh.

De meiden is een bizarre thriller waarin de dienstmeiden een moord op hun mevrouw beramen en proberen uit te voeren. Dat doen ze om een einde te maken aan hun bezitloze bestaan, om zich los te maken uit hun uitzichtloze situatie. De zussen worden gaandeweg het stuk steeds angstiger en daardoor steeds radicaler – of andersom – en raken de regie over hun eigen rollenspel kwijt, de grip op werkelijkheid en realiteit ontsnapt ze en uiteindelijk vindt er verstikkende ontknoping plaats.

Macht en gender zijn de twee elementen waar voortdurend mee gespeeld wordt. In hoeverre ben je de rol die je aanneemt of die je (door culturele, sociale of economische afkomst) opgedrongen krijgt? De zussen spelen hun onderdrukker, de

mevrouw creëert haar eigen gender. De zussen verliezen zich in hun spel, gaan daarin grenzen over die ze anders nooit overschreden hadden.

Spelen in een voorstelling van Mitchell is precisiewerk: als in een choreografie bedenkt ze elke handeling en legt ze alles vast. Chris Nietvelt en Marieke Heebink beheersen dat uitstekend, ze spelen hun rol vol emotie strijdlust, wanhoop en overgave. *De meiden* is een weergaloos samenspel, in een verrassend heldere, actuele regie.

Sander Janssens

De twee dienstmeiden verliezen de grip op de werkelijkheid

